

Τὸ Ἀττικὸν Μουσεῖον διὰ τοῦ ἀναγεῖρας 12 τεύχους συμπληροῦν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του τὸ Β'. ἔτος σπεύδει νὰ ἐκφράσῃ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας του πρὸς τοὺς ὀλιγίστους ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς συνδραμόντας αὐτὸ ἰδίᾳ δὲ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φιλομούσους ὁμογενεῖς.

Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰκονογραφημένου περιοδικοῦ ἢ ἐκδοσις ἐν Ἀθήναις ἦτο ἐπόμενον νὰ προσκρούσῃ εἰς παντοῖα ἐμπόδια καὶ νὰ ὑποβάλῃ ἡμᾶς εἰς μεγάλας δαπάνας οὐχ ἦττον ὅμως ἠδυνήθημεν διὰ ζημίας οὐ μικρὰς νὰ συμπληρώσωμεν καὶ τὸ Β'. ἔτος, ὅπως μετὰ μικρὰν διακοπὴν ἐξακολουθήσωμεν τὸ Γ'. ἐπὶ νέων ὄλως βάσεων καὶ ἀντάξιον τῆς ὑποστηρίξεως καὶ φιλομουσίας τῶν ἀναγνωστῶν μας.

Ἐπομένως παρακαλοῦμεν καὶ αὖθις τοὺς καθηστεροῦντας τὴν συνδρομὴν των κκ. συνδρομητὰς καὶ ἀνταποκριτὰς ἡμῶν νὰ σπεύσωσιν ἢ πρὸς ἀπότισιν αὐτῆς, ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν ἡμῖν τὰ φυλλάδια.

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΗΡΩ ΚΑΙ ΛΕΑΝΔΡΟΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

ΛΕΑΝΔΡΟΣ, ΑΜΙΛΛΑ

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Μὲ φεύγει!.. Ἡρώ, Ἡρώ! εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἔρωτός μας, πρέπει...

ΑΜΥΛΛΑ

Πρέπει νὰ φύγη, καὶ νὰ φύγη ἀνεπιστρεπτεῖ. Ἡ Ἡρώ σὲ ζητεῖ τοῦτο ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης τῆς!

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Ψεύδεσαι, θεραπαινίς, προδίδεις τὴν δέσποινάν σου! Ἐπιθυμεῖ;.. Ἐπανελάβε το.

ΑΜΥΛΛΑ

Νὰ ὑπακούσης, νὰ ἀναχωρήσης!

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Ἡ Ἡρώ;..

ΑΜΥΛΛΑ

Τὴν ἐσπέραν ταύτην ἐκινδύνευες, ἐκάλυπτεσο ὑπὸ τὰ ἀφρισμένα κύματα· ἀπέθνησκεν ἤδη ἡ ἔρωμένη σου εἰς τὴν θέαν τοῦ θανάτου σου. Τότε ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς ἀγωνιώσης καρδίας τῆς, ἠύχθη εἰς τὸν Ποσειδῶνα εὐχὴν ἀέλπιδα. Ὁρκίσθη νὰ θυσιάσῃ εἰς αὐτόν, ἐὰν σὲ ἐπανεθέτε σῶον καὶ ὑγιά ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ εἶχε προσφιλέστερον τὸν ἔρωτά τῆς!

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Τὸν ἔρωτά τῆς!

ΑΜΥΛΛΑ

Ὁρκίσθη τὸν ὄρκον τῆς Στυγός, τὸν ἀπαραβίαστον, τὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς θεοὺς αεβαστόν.

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Ὅχι, ὄχι, μὲ ἀπατάτε! ταῦτα πάντα εἶναι πρόφασις ἀναξία! Ἐὰν φοβῆται τοὺς θεοὺς, διατί νὰ ἐπιορκῇ τέμνουσα τὸ νῆμα τῆς εὐτυχίας μου; διότι ὁ πρῶτος αὐτῆς ὄρκος ἦτο αἰωνία πρὸς με ἀγάπη! οἱ θεοὶ ἐδέχθησαν τὸν ὄρκον ἐκεῖνον πρὸ τοῦ ἄλλου· ἡ Ἡρώ ἐδέχθη τὸν ἰδικόν μου.

ΑΜΥΛΛΑ

Καὶ ἤδη σοὶ τὸν ἐπιστρέφει.

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Μοὶ τὸν ἐπιστρέφει;

ΑΜΥΛΛΑ

Ἐπλήρωσα τὸ καθήκόν μου. Ἐκεῖνη, ἦν ἀγαπᾶς, δὲν δύναται νὰ σ' ἐπανάδῃ· λησμονήσέ την. Ἡ Στυξ ἀπαγορεύει νὰ τὴν πλησιάσῃς!

ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Νὰ τὴν λησμονήσω;... Ναί, θέλω νὰ σὲ λησμονήσω, ἀπιστε! Οὔτε ὁ οὐρανός, οὔτε ὁ ἄδης δὲν μὲ ἀπομακρύνουσιν ἀπὸ σοῦ· δὲν μὲ μέλει ἂν ἡ καρδία σου... ἡ καρδία σου ἡ δολία καὶ ἄστατος, ἡ καρδία σου ἡ ἔρωτος κενή, ἡ πλήρης ἀπιστίας! — Ὑπαγε, εἰπέ την ὅτι τῇ ὑπακούω, ὅτι ἀναχωρῶ. Ἐκκληρῶ, ἀπερχόμενος, τὰς ἐναρέτους εὐχάς τῆς! φεύγω, ἀλλ' ἀκουσον καλῶς· εἰπέ την

ὅτι τὴν μισῶ! Ἐρρέτω εἰς τὴν Στύγα, ἦν ἐπιμαρτύρεται ἡ ἐπιορκία τῆς! Εἰπέ την ὅτι τὴν μισῶ, τὴν ἀποστρέφεται!... Ὅχι, εἰπέ την ὅτι τὴν ἀγαπῶ, καὶ ὅτι θ' ἀποθάνω! Κύματα τοῦ Ἑλλησπόντου, πῖτέ με ἤδη ἐπιστρέφοντα, ἀφοῦ ἐκεῖνη μὲ στέλλει πάλιν ὀπίσω εἰς τὴν μάστιγάν σου! ἡ δύναμίς μου μ' ἐγκατέλιπε!... Ὑγίαινε ἔρω, ὑγίαινε ζωή!

(Ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΑΜΥΛΛΑ, μόνη

Οἱ ὀφθαλμοί μου ὑγράνθησαν ὑπὸ τῶν δακρῶν εἰς τὰ παράπονά του. Ὅποιους σκοτεινοὺς καὶ ἀπαισίους ἀποχερετισμοὺς ἐξέχεεν ἀπὸ τοῦ στήθους του, ἀναχωρῶν! Ταλαίπωρος! φεύγων εἰς ἀκτὰς μεμακρυσμένας φέρει ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ πικρὸν συναίσθημα ἔρωτος καταφρονθέντος! Μὴ αἰτιάσαι τὴν Ἡρώ· οἱ θεοὶ οὕτως ἠθέλησαν! φεύγεις κλείων εἰς τὴν πίστην σου καρδίαν τὴν πληγὴν ἀτυχοῦς ἔρωτος· ἀλλ' ὁ ἔρωσ λησμονεῖται, καὶ ἡ ὁδὴν πραύνεται. Ὁ χρόνος ἐξαλείφει πάντα... ἐκτὸς τῆς ἀσεβείας!

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΗΡΩ, ΑΜΙΛΛΑ

ΗΡΩ, εἰσερχομένη καὶ ἀναζητοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν Λεάνδρον.

Λοιπόν;

ΑΜΥΛΛΑ

Ὁ ὄρκος σου δὲν τρέχει πλέον κίνδυνον νὰ προδοθῇ.

ΗΡΩ

Πῶς! τόσοσιν ταχέως ὑπομένει ὁ Λεάνδρος νὰ μὲ χωρισθῇ καὶ νὰ μὲ λησμονήσῃ; Ἀναχωρεῖ χωρὶς ν' ἀγανακτήσῃ καὶ νὰ παραπονεθῇ διὰ τὸν αἰώνιον χωρισμόν! Δὲν ἔδειξεν οὐδένα δισταγμὸν εἰς τὸ νὰ σὲ πιστεύσῃ; Ἄχ, ταχέως ἀπεφάσισε νὰ μὴ μὲ ἐπανάδῃ! Εἰπέ μοι κἂν εἰς τὸν ἀποχαιρετισμόν του δὲν ἐξέφερε μομφὰς καὶ διάπυρα παράπονα, δὲν ἐσκυθρῶπασεν ἡ ὄψις του; δὲν τὸν ἐγκατέλιπεν ἡ δύναμις τῆς καρδίας του, δὲν ἐφαίνετο ἀξιοδάκρυτος ὑπὸ τῆς θλίψεως.

ΑΜΥΛΛΑ

Ἦδη τὸ ἄρμα τῆς λευκίππου Ἡοῦς κατηύγασε τὸν ὀρίζοντα δι' ὠχρᾶς λάμπσεως, ὅτε ὁ Λεάνδρος ἀνεχώρησε.

ΗΡΩ

Ἄνεχώρησε χωρὶς νὰ χύσῃ ἐν δάκρῳ!

Ἄλλ' ἴσως ἡ καρδία του οὐχὶ ἄνευ χαρᾶς ἀπεδέχθη τὴν σκληρὰν αὐτὴν ἀπόφασιν!

Ἦδυνήθη ἄνευ πόνου νὰ ἀποφασίσῃ τὴν αἰωνίαν στέρησίν μου. Ἡ καρδία του λοιπὸν ἦτο ἐγγὺς νὰ μὲ λησμονήσῃ!

ΑΜΥΛΛΑ

Μετανοεῖς τόσοσιν ταχέως, διότι τῷ ἔσωσες τὴν ζωὴν; ἦθελες προτιμήσῃ νὰ μὴ σὲ ὑπήκουε καὶ νὰ τὸν βλέπῃς πλησίον σου, θῦμα βεβαίου θανάτου νὰ ἀνανεόνη ὑμέναιον ὑπὸ τῆς Στυγὸς διαλυθέντα;

ΗΡΩ

Καὶ τίς μὲ βεβαιοῖ ὅτι κατὰ τὸν τελευταῖον αὐτοῦ διάπλουν ὁ ὠκεανὸς θὰ τὸν ἀποδώσῃ σῶον εἰς τὴν μεμα-

κρυσμένην αὐτοῦ ἀκτὴν; Ἄφου δὲν πέπρωται πλέον νὰ τὸν ἴδω, ἅς μάθω τούλάχιστον, ἂν, ὡς λέγεις, ἔσωσα τὸν ἔραστήν μου! φοβοῦμαι τὸ πᾶν Ἄμυλλα· ἀφότου ἐγεννήθην, τὴν δυστυχίαν μόνον ἐγνώρισα· ἢ γέννησίς μου, φεῦ, ἦτον ὁ θάνατος τῆς μητρός μου. Εἶδον ἐμαυτὴν ἐξόριστον εἰς τὴν θλιθερὴν ταύτην κατοικίαν. Μετὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν τὴν ἄχαριν, καὶ τὴν νεότητά μου τὴν σκυθρωπὴν, μίαν σκιερὴν λαμπρύνουσι τὰ σκότη μου αἱ τοῦ ἔρωτος φαιδραὶ ἀκτίνες· ἢ μοῖρα μοὶ ἀφαιρεῖ διὰ μιᾶς τὴν κρυφίαν ταύτην εὐτυχίαν, τὸν μειδιῶντα τοῦτον ἀστέρα, τὸν σβέννυμενον πρὸ τῆς πρωΐας! Θὰ μάθω, ἂν οἱ θεοὶ οὗτοι, οἵτινες ἠπειλοῦν τὴν κεφαλὴν μου, ἂν οἱ θεοὶ οὗτοι, οὓς δὲν ἐπεκαλέσθη κατὰ τὴν τρικυμίαν, δὲν τῷ ἐπιφυλάττουσιν ὀπίσω ἄλλον κίνδυνον; — Ἐν τούτοις ὁ οὐρανὸς εἶναι αἶθριος, μόλις κούφη αὔρα ῥυτιδοὶ τὸ γαλληναῖον κῦμα.

ΑΜΥΛΛΑ

Σὸν ἔργον εἶναι ἢ γαλήνη αὕτη· μὴ φοβῆσαι πλέον δι' αὐτὸν οὐδεμίαν θύελλαν, μακρὰν τῆς κεφαλῆς του ἀπεσβήσας τὰς δυστυχίας.

ΗΡΩ

Ὦ ναί, πρέπει μόνη νὰ κενώσω τὸ κύπελλον τῶν θλίψεων! Ἡ ἀσθενὴς ζωὴ μου, εἰς τὴν πηγὴν αὐτῆς πληγεῖσα, θὰ ῥέη κατατηκομένη· ἀλλ' ὦ γλυκεῖα σκέψις! οὐχὶ πλέον κίνδυνος δι' αὐτόν! οὐχὶ πλέον ζοφερὰ κύματα· ἐξηγόρασα τὰς ἡμέρας του! Λέανδρε, ἔσο εὐτυχής! Ἐγὼ θὰ ἀποθάνω βαθμηδὸν εἰς τὸ θυσιαστήριον, τὸ σήμερον μὲν ἔρημον, ἀλλ' ἔως χθὲς πληρούμενον ὑπὸ τῆς παρουσίας σου· τὸ πᾶν ἐκεῖ θὰ μοὶ ὀμιλῇ περὶ τοῦ γλυκεροῦ σου ἔρωτος, περὶ τῆς σκληρᾶς ταύτης εὐτυχίας, ἣτις διήρκεσεν ἡμέραν μόνον μίαν! Ὦ ἄνθη τῆς εὐδαιμονίας μου! ὦ ἄνθη ἤδη μαραμμένα. Πλὴν θὰ παρέρχωνται αἱ ἡμέραι, θὰ ῥέωσι τὰ ἔτη, καὶ ἐγὼ θὰ σὲ ἀγαπῶ πάντοτε, ὅσον σὲ ἠγάπων, ὁ ἔρωτος εἶναι ἡδονὴ, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ καρδία οὐδέποτε κορέννυται!

Στρεφομένη πρὸς τὴν θάλασσαν

Ὦ Πόσειδον, ἀπόθεσ αὐτὸν ἡρέμα εἰς τὴν παραλίαν! Ἡ μήτηρ του τὸν ἀνακαλεῖ ἐν ἀγωνίᾳ καὶ ὀδυρμῷ· ἀπόδος αὐτῇ τὸν υἱόν, τὸ καύχημα, τὸ στήριγμα τῶν πολιῶν ἐτῶν τῆς, ἅς φιλῇ ἐκάστην αὐγὴν τὸ μέτωπόν τῆς, τὰς χιονώδεις κόμας τῆς, καὶ ἅς τῇ ὀμιλῇ περὶ ἐμοῦ! — Ἄλλὰ δὲν ὄνειρεύομαι; τὸ εὐκίνητον ἐκεῖνο σῶμα τὸ ὑπὸ τοῦ κύματος αἰωρούμενον εἶναι αὐτός! Ὁ ὀφθαλμὸς του ἐφ' ἡμῶν ἀκόμη φαίνεται προσηλωμένος. Κολυμβᾷ βραδέως μακρὰν τῆς ποθητῆς παραλίας· μοὶ νεύει! Φεῦ! εἶναι ὁ ὑστατος ἀποχαιρετισμός! Ὑγίαινε, ὠραῖε μου Λέανδρε, ὕγαινε πᾶν ὅ,τι ἠγάπησα, ὕγαινε, ὕγαινε, ὦ ἡμισυ τῆς ψυχῆς μου!

ΑΜΥΛΛΑ

Παράδοξος ὄπτασις, τῆς ὁποίας τὸ ἴνδαλμα χαλκεύει προσφιλὲς ἀντικείμενον! Ὁ Λέανδρος εἶναι ἤδη μακρὰν κολυμβᾷ πρὸς τὴν Ἄβυδον, ἐνῶ τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ φαίνεται ἐκεῖ κάτω, πρὸς τοὺς αἰγιαλοὺς μας πλέει καὶ πλησιάζει πρὸς ἡμᾶς ἀντὶ ν' ἀπομακρύνηται εἶναι

ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον τὰ κύματα φέρουσι νὰ ἐκβράσωσιν ἐνταυθα· ἄμορφος ὄγκος, παίγνιον τῆς φορᾶς τῶν κυμάτων, κορμὸς ἴσως δένδρου, ἢ κλάδος ξηρός.

ΗΡΩ

Ὁ ἔρωτος λοιπὸν παρέστησε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὴν εἰκόνα του, ἣτις εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῆς καρδίας μου. Ὁχι! .. εἶναι ἐκεῖνος θεὸς τις ἀγαθὸς μᾶς τὸν ἐπαναφέρει.

ΑΜΥΛΛΑ

Τῶντι νομίζω ὅτι βλέπω μορφήν ἀνθρωπίνην.

ΗΡΩ

Ἐκεῖνος εἶναι, δὲν ἔχει οὕτω;

ΑΜΥΛΛΑ, κατ' ἰδίαν

Ὦ οὐρανέ, ἄψυχος! ὁ Λέανδρος; ὄχι.

ΗΡΩ παρατηροῦσα μετὰ τῆς Ἀμύλλης.

Ἐπάνελθε, ἀγαπητέ μοι Λέανδρε! οἱ θεοὶ θὰ σοὶ συγχωρήσωσι! — Ἄμυλλα, ἢ χεῖρ σου τρέμει! ... Ἄλλὰ δὲν εἶναι ἐκεῖνος! Τὸ σῶμα τοῦτο εἶναι ἀκίνητον, καὶ φαίνεται ... φαίνεται νεκρόν! — Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἦναι ὁ Λέανδρος, δὲν εἶναι ἀληθές;

ΑΜΥΛΛΑ

Ἄναμφιβόλως εἶναι ναυτίλος τις, εὐρών τὸν ὀλεθρόν του κατὰ τὴν φοβεράν ταύτην νύκτα, καὶ ὁ προστάτης θεὸς κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου ἐξεκένωσε τὴν ὀργὴν του!

ΗΡΩ

Δυστυχής! ἄχ, αἰσθάνομαι πηγνυμένην τὴν καρδίαν μου ὑπὸ φρίκης!

ΑΜΥΛΛΑ

Ἄς ἀποστρέψωμεν τὰ βλέμματά μας!

ΗΡΩ

Ἄφες με, ἄφες με! Θέλω νὰ τὸν παρατηρήσω.

ΑΜΥΛΛΑ

Κάλυπέ τον, θάλασσα βαθεῖα· κατάπινε τούλάχιστον τὰ θύματά σου ὑπὸ τοὺς κόλπους σου!

ΗΡΩ

Τὸ ὠχρὸν τοῦτο μέτωπον, οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι, οὓς ἐσφράγισεν ὁ θάνατος, ἢ μακρὰ κυμαινομένη κόμη του, οἱ ἄψυχοι οὗτοι χαρακτήρες τῆς μορφῆς...

ΑΜΥΛΛΑ

Δὲν εἶναι ἐκεῖνος! ὁ Λέανδρος διεπέρασεν ἤδη τὴν πορθμόν.

ΗΡΩ ἐν ἀπελπισίᾳ.

Ἴδέ! τὸ πτώμα του ἤγγισε τὴν παραλίαν! Ἄχ, μάτην ἐπεθύμεις νὰ μοὶ κρύψης τὸ ἀδίκημά μου! Τί λοιπὸν εἶπες εἰς αὐτόν, ὥστε νὰ τὸν φέρης εἰς ἀπελπισίαν! Τί ἔκαμες; Τίς σοὶ ἔδωκε τὴν τόλμην νὰ ἀποπέμψης τὸν δεσπότην σου; Τὸν ἐμίσεις λοιπόν; ... ἢ τοῦ ἀγάπας ἴσως!

ΑΜΥΛΛΑ

Δίκαιε οὐρανέ!

ΗΡΩ

Τίς σοὶ ἔδωκε τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς τύχης του; Ἄθλια, ἀποκρίθητι! Βλέπεις καλῶς ὅτι εἶναι νεκρός! Ὅποῖον δηλητήριο ἀπέπτυσαν τὰ φθονερά σου χεῖλη; Τῷ εἶπες ὅτι ἡμῶν ἄπιστος σύζυγος; Ἀπέθανες, ὦ Λέανδρε, ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ γλυκὺς διὰ παντὸς ἐκλείσθη, μὲ

τὸ πικρὸν συναίσθημα ὅτι δὲν ἠγαπᾶσο! Ἐκούσιον θῦμα, πρόωρα ἐκπνεύσαν δὲν εἶχες τὸ θάρος νὰ ἐπιζήσης μετὰ τὸν ἔρωτα! Τὸ ψυχρὸν σου χεῖλος ἔπιεν ἐκ τοῦ πικροῦ κύματος, καὶ ἐν τούτοις ὁ οὐρανὸς ἐμειδία καὶ ἡ θάλασσα ἐγαληνία! Οὐδὲν μοι ὑπολείπεται πλέον παρὰ νὰ σὲ ἀκολουθήσω· ἐνῶ θὰ ἀνατέλλῃ ἡ Ἥως ἀστράπτουσα, ἡ ζωὴ μου θὰ συσκοτίζεται δύουσα· ἐξεβίαζες τὴν εἰμαρμένην, διεπέρας τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ πλησιάζης τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν ἐμὴν . . . καὶ ἐγὼ ἤδη θὰ διέλθω τὸν θάνατον διὰ νὰ φθάσω πρὸς σέ! Ἄλλ' εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔρωτος ὁ θάνατος εἶναι ζωὴ! Θὰ ἀποθάνω παρὰ σοί, παρὰ τῇ κοιμημένῃ καρδίᾳ σου. Ὅταν θὰ ρίφθῃ, γλυκερέ μου σύζυγε, εἰς τὰς ἀγκάλας σου, θὰ πεισθῆς περὶ τῆς πίστεως καὶ θὰ μὲ συγχωρήσης. Θὰ παρέρχωνται αἱ ἡμέραι καὶ αἱ μακάριοι νύκτες, χωρὶς νὰ ἀποχωρίζονται ποτὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος συνηνωμένα χεῖλη μας!

ΑΜΥΓΑΛΑ

Ἦ φίλη δέσποινα, στρέψον εὐμενέστερον βλέμμα ἐπὶ τῆς Ἀμύλλης, ἥτις κλαίει εἰς τοὺς πόδας σου. Μὲ ἐνόμισες ἐνοχὸν καὶ μὲ κατεδίκασες.

ΗΡΩ

Ἦπαγε, ἄφες με νὰ ἀποθάνω· σοὶ ἐσυγχώρησα ἤδη.

ΑΜΥΓΑΛΑ

Εἶσαι εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας σου· ἡ ζωὴ εἶναι γλυκεῖα· ὁ οὐρανὸς ἀκτινοβόλος. Ἦ! διατὶ δὲν θέλῃς νὰ ζήσης ἀποδεχομένη τὰς εὐχὰς τῶν θεῶν;

ΗΡΩ

Τῶν θεῶν; ἄ, ναί! τῶν θεῶν τούτων, πρὸς τοὺς ὁποίους μοὶ ἐνέπνευσες φόβον! Ἀποδέχονται εὐχὰς, τὰς ὁποίας τρέμει τις νὰ παραβῆ, προσποιοῦνται ὅτι ἐξευμενίζονται, ὅταν μέλλουν νὰ καταδικάσωσι, καὶ ἔσωσαν τὸν ἔραστήν μου, ἵνα ἀσφαλέστερον δολοφονήσωσιν αὐτόν! Βάρβαρε τὴν θεῖαν σου Ἀφροδίτην, ἥτις πρὸς ἀμοιβὴν τῆς λατρείας μου καὶ τῶν φροντίδων μου μὲ ἐπρόδωκε, μὲ κατηράσθη! Ἰδέ! καταφρονῶ τοὺς θεοὺς σου! Ἀποσπῶ ἀπὸ τοὺς τρίποδάς των τὰς προσφορὰς μου· τὰ ἄνθη ταῦτα τὰ θλίβω ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ! Ἐξυβρίζω τὴν Ἀφροδίτην, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπῆρξες τόσω τρυφερά! Ὑγιαίνει! ἰδοὺ ὁ τάφος μου! . . . Λέανδρε, ἀνοιξόν μοι τὰς ἀγκάλας!

Ἀποσπᾶται ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ἱκετευούσης Ἀμύλλης καὶ τρέχει νὰ κρημνισθῆ ἐκ τοῦ ὕψους τῶν βράχων εἰς τὴν θάλασσαν.

Ν, ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΚΤΩΡΩΝ

Διαμένων ἐσχάτως ἐπ' ἀδείᾳ ἐν Κων[πόλει καὶ προτιθέμενος ἵνα γράψω περὶ τῶν Ἀφθάρτων Κτημάτων τοῦ Ὀθωμανικοῦ Δικαίου ἤτοι περὶ δασμοῦ θερέτρου, χειμα-

δίου καὶ κοινοτικῆς βοσκῆς¹ μὴ συμπεριληφθέντων ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ὀθωμανικῶν Κωδίκων, ἐδέησεν, ὑψηλῆ ἀδείᾳ, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὰς δημοσίας καὶ αὐτοκρατορικὰς βιβλιοθήκας Κων[πόλεως², ἐν αἷς εἰσὶν ἀποτεθησαυρισμένα πολλὰ χειρόγραφα καὶ κειμήλια τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν τούτων μᾶλλον σπουδαία καὶ περιέχουσα πολλὰ χειρογραφικὰ κειμήλια, ὡς καὶ διαφόρους περγαμηνὰς μετὰ Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων ὑπάρχει ἢ ἐν ἀνακτόροις τοῦ Σαράϊ-Βουρνοῦ εὐρισκομένη, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων οὐδεὶς ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ τὰ ἐν αὐτῇ κειμήλια, λοιπὸν πρὸς διαφώτησιν τῶν πολλῶν καὶ συμπλήρωσιν τῆς προηγουμένης μελέτης μου³, ἀπεφασίσαμεν ἐν ὀλίγοις ἵνα πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῆς.

Ἡ Βιβλιοθήκη τῶν Ἀνακτόρων συνέστη τὸ πρῶτον, καθὰ ἀναφέρει ὁ ἀξιότιμος ἱστοριογράφος (Beuā Voobis) Κριτόβουλος, ἐπὶ τοῦ περιδόξου πορθητοῦ Μωάμεθ τοῦ Β'. ὅστις περισυνέλεξε τὴν βιβλιοθήκην τῶν ἡμετέρων Αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ Ὁωμαίτου.

Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται πολλὰ καὶ ποικίλα χειρόγραφα καὶ περγαμηνὰ μεμβράναι, ὧν τὰ πλεῖστα διετέλεσαν ἀνεξέλεγκτα καὶ εὐρωπιῶντα ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ τινα τούτων δὲν ἐξηκριβώθησαν δεόντως οὐδὲ ἔγραψάν τι περὶ τῶν φιλολογικῶν ἑλλην. καὶ ὀθωμ. κειμηλίων τῆς προκειμένης βιβλιοθήκης.

Τὰ μᾶλλον σπουδαία καθ' ἡμᾶς καὶ ἐνδιαφέροντα τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν καὶ ἐν γένει τὴν φιλολογίαν τοῦ ἔθνους ὑμῶν εἶναι, Α'. ἡ συλλογὴ τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων γεγραμμένων ἐπὶ περγαμηνῆς.

Β'. Συλλογὴ αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλων ἀπάντων τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Γ'. Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Αὐγούστου Νεαραὶ Διατάξεις ἐν χειρογράφῳ ἐπὶ περγαμηνῆς μετὰ ῥωμαϊκῆς μεταφράσεως.

Δ'. Αὐτοκράτορος Λέοντος Αὐγούστου Νεαραὶ Διατάξεις ἢ αἱ τῶν νόμων ἐπανορθωτικαὶ καθάρσεις.

Ε'. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι πολλὰ σχόλια καὶ σημειώσεις χειρόγραφα ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἑλλην. συγγραμμάτων· ἐπὶ τῶν χορηφόρων τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου. Ἐπὶ τοῦ Οἰδίποδος ἐν Κολωνῷ τοῦ Σοφοκλέους. Ἐπὶ τῶν Νεφελῶν κωμωδίας τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἐπὶ τῶν Δημηγοριῶν τοῦ Θουκυδίδου. Ἐπὶ τῶν Πολιτικῶν τοῦ Πλάτωνος. Ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους. Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως. Τὰ ἅπαντα τοῦ Φωτίου εἰς 4

1 Τὴν συγγραφὴν ταύτην συλλέξαντες καὶ ταξιθετήσαντες ἐπὶ ὀθωμ. καὶ Ἀραβ. χειρογράφων, εὐρισκομένων ἐν ταῖς ὀθωμ. Βιβλιοθήκαις καὶ προτιθέμενοι αὐτὴν ἵνα δημοσιεύσωμεν μετὰ ἰδιαίτερων σημειώσεων καὶ σχολίων ἐν ἰδιαίτερω βιβλίῳ ἀπεσπάσαμεν ἐξ αὐτῆς πολλὰ καὶ ἐδημοσιεύσαμεν ταῦτα ἐν τῇ ἐν Λεμητσῶ ἐκδιδ. ἐφημ. Ἀλῆθεια ἀριθ. 203, 208, 211 κτλ. πρὸς διαφώτησιν τῶν μελῶν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, μελλόντων ἀψασθαι τοιοῦτου ζητήματος.

2 Ὅρα ἐπετηρίδα τοῦ Ὀθωμ. Κράτους ἔτους 1875 σελ. 90—110 τὸ χαδικατ-σουλτζαμί τομ. Β'. ὡς καὶ τὸ περιοδικὸν Ῥεχπέρι-Φοινοῦν ἀριθ. 3—8.

3 Ἀνατολικὸν Ἀστέρα ἐφημ. Κων[πόλεως ἔτος Δ'. 1870.

H. LEVY

E. BUREAU

CH. BENOIST

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΠΕΔΩΝΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΟΣ

(Εικόνη βροχθεύειν του Λεύ.)

τόμους. Ὀβιδίου τὰ ἅπαντα. Κικέρωνος πολλοὶ ῥητορικοὶ λόγοι μετὰ σχολίων ἑλληνικῶν. Ὀρατίου τὰ ἅπαντα μετὰ ἑλληνικῶν σχολίων. Ἡ ἐξάβιβλος Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου μετὰ Λατινικῆς μεταφράσεως. Βασιλείου τοῦ Μεγάλου διάφοροι λόγοι μετὰ σχολίων. Ἄννης τῆς Κομνηνῆς τὰ ἅπαντα. Ἐκ τῆς τοῦ Ἀπολλοδώρου Βιβλιοθήκης ἀποσπάσματα τινα. Βιβλία τινα ἐκ τῶν Περσικῶν καὶ Γοθτικῶν τοῦ Προκοπίου. Ὠδαὶ ἐκ τῆς ἀ—ξκ'. τοῦ Ἀνάκρεοντος μετὰ κριτικῶν σημειώσεων καὶ σχολίων ἀνωτέρου. Ἱστορία χρονικὴ, ἀρχομένη ἐκ τοῦ Α' Σουλτάνου τῶν Ὀθωμανῶν Ὀσμάν 1289 — 1462 Μωάμεθ τοῦ Β'. πορθητοῦ τῆς Κων[πόλεως Νικολάου Χαλκοκονδύλη.

Ἐκτὸς τῶν πολυτίμων ἑλληνικῶν τούτων χειρογράφων ὑπῆρχον, καθὰ φαίνεται ἐν τινι καταλόγῳ τῶν Ἀνακτόρων ὡς καὶ G. Toderini ἐν τῷ *Literatura Turchesca* καὶ ὁ Hammer Constantinopolis κ. der Bosphoros ἀναφέρουσιν ὅτι καὶ ἄλλα πλείοσθ' ὅσα σπουδαῖα ἑλλην. χειρογραφα ὑπῆρχον ἄπερ ἐδωρήσατο ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν (1545) τῷ περιφανεῖ ἐκείνῳ Χουρτάδῳ Μενδόξᾳ πρεσβευτῇ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Καρόλου τοῦ Β'. ἐν Ἐνετίᾳ.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων βιβλιοφίλων τὴν περίκλειτον καὶ κλασικὴν βιβλιοθήκην τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Σαράϊ-Βουρνοῦ ἀνεδίφησε καὶ ἐνέκυψεν ἐπὶ τῇ μελέτῃ τῶν Ἀνατολικῶν παλαιογραφικῶν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων, καὶ ἐπὶ τῇ σπουδῇ τῶν πολυτίμων χειρογράφων καὶ περικαλλῶν εἰλητάρων περικοσμουμένων διὰ χρυσοῦ καὶ πολιτίμων λίθων.

Ὅθεν χάριν τῶν βιβλιοδιφόντων καὶ ἀσιανολόγων ἐρχόμεθα ἵνα δώσωμεν διασαφήσεις καὶ ἐξηγήσεις καὶ περὶ τούτων.

Μεταξὺ τῶν ἀσιατικῶν τούτων κειμηλίων ὑπάρξουσι τὰ ἑξῆς·

Διάφοροι ἀκτιναμέδες ἢ ἀχι-ῤεσοῦλ-οὐλλᾶχ (Ἰεραὶ συνθηκαὶ τοῦ προφήτου τῶν Ὀθωμανῶν) ἤτοι διάφορα ἔγγραφα ἅτινα ἐδόθησαν παρὰ τοῦ Προφήτου εἰς τὰς περὶ τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἱεροὺς τόπους καὶ Ἁγίου Ὀρους κοινότητος⁴, οἵτινες ὑπέβαλλον τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα φέρουσι τὸν πεντζε ἤτοι τὴν δράκα ἢ τοὺς πέντε δακτύλους τοῦ προφήτου· τὰ πρωτότυπα ταῦτα ἔγγραφα θεωροῦνται ὡς ἱερά κειμήλια παρ' ὀθωμανοῖς καὶ διατηροῦνται ἐπὶ πολυτίμων θηκῶν ἐν αὐτῇ πιστὰ δὲ ἀντίγραφα τούτων ὑπάρχουσιν εἰς τὰς μνησθείσας κοινότητας. Κοράνιον χειρόγραφον καλλιτεχνικὸν καὶ καλλιγραφικὸν γραφὴν παρὰ τοῦ Χαλίφου Ὀσμάν.

Διφθέρα τις ἢ μεμβράνη, ἐφ' ἧς ἐστὶ γεγραμμένη διὰ κουφικῆς ἀρχαιοτάτης γραφῆς ἢ πρόσκλησις τοῦ προφήτου ἵνα προσέλθωσι πάντες εἰς τὸν μωαμεθανισμὸν· ἐπ' αὐτῆς φέρεται καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ προφήτου καὶ ἐπὶ

κεφαλῆς τοῦ ἔγγραφου τὸ σύμβολον τοῦ μωαμεθανισμοῦ.

Εὐρίσκονται ἐν αὐτῇ πολλοὶ καὶ ποικίλοι κύλινδροι ἢ εἰλητάρια διαφόρου μεγέθους, ὧν κατὰ τὴν ἄκρην ἦν προσηλωμένη στρογγύλη τις ράβδος ἐξ ἐλεφάντου καλούμενου ὁ μ φ α λ ο ὤ μετὰ ἄκρων κεκοσμημένων δι' ἀργύρου, χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἰσι τεθειμένα ἐν ἐξωγραφημέναις διὰ χρωμάτων θήκαις. Τὰ εἰλητάρια ταῦτα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἱστορικά καὶ ποιητικὰ δελτία, περιέχοντα αὐθεντικὴν συλλογὴν πολλῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων. Χειρόγραφα Συριακὰ διὰ γραφῆς ἀρχαιοτάτης ο ο υ ρ γ ι α σ ἢ καλουμένης.

Κοράνια διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους τῶν μεγαλειτέρων καλλιγράφων ὀθωμανῶν ὧν καὶ τινα διὰ γραφῆς ο ο υ λ ο ὤς καὶ τ ζ ε λ ἦ.

Ἐτερον Κοράνιον πολυτιμώτατον γραφὴν διὰ χειρὸς τοῦ πορθητοῦ καὶ κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ καὶ καλλιτεχνικῶν ἐμβλημάτων καὶ κοσμημάτων.

Συλλογὴν πολιτικῶν ἔγγραφων ἀνταλλαγέντων μετὰ τῶν πρώτων ὀθωμανῶν Σουλτάνων, μετὰ ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης.

Ἐτέραν συλλογὴν τῶν μεγαλειτέρων ποιητῶν ἀπὸ ἰδρύσεως τοῦ ὀθωμ. κράτους καλουμένην Ν ε β α δ ῖ ρ ι ο υ λ — Ἀ σ ἄ ρ.

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι διάφορα ἱστορικά χειρογραφα καὶ βιβλία, ἀστρονομικά, γεωγραφικά, φιλολογικά, ῥητορικά καὶ ἰατρικά, γραμματικά ὡς καὶ τὰ ἀρχαιότερα λεξικά τῆς ὀθωμ. καὶ Ἀραβο-Περσικῆς φιλολογίας ἀνέκδοτα ἐν χειρογράφοις.

Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ περιόλου τῶν Ἀνακτόρων ὑπάρχουσιν ἀμφοτέρωθεν δύο ἄλλαι βιβλιοθηκαί, αἵτινες περιέχουσι πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἰδρύθησαν ἢ μὲν πρώτη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ'. 1719 ὡς ἀναφέρει ὁ περιώνυμος Haji Khalifa ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ *Kecheff essounoun*⁵, ἢ δὲ ἕτερα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ Γ'. 1767.

Ἐν αὐταῖς εὐρίσκονται πολλὰ χειρογραφα, ὡς καὶ κώδικες ἐξ Ἱεροσολύμων μετενεχθέντες, οἵτινες περιέχουσι πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἔγγραφα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν, παλαιογραφίαν καὶ φιλολογίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Καὶ αἱ δύο αὗται βιβλιοθηκαὶ ὡς καὶ ἡ τῶν Ἀνακτόρων χρήζουσι πολυχρονίου σπουδῆς καὶ μελέτης πρὸς ἐξακρίθωσιν τῶν ἐν αὐταῖς τεθησαυρισμένων κειμηλίων διατελούντων ἐν μέρει ἀνεκμεταλλεύτων.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα διὰ πολλῶν κόπων καὶ συστάσεων μεγάλων κατωρθώσαντες ἵνα περισυλλέξωμεν ἐξηκριβωμένως δημοσιεύσωμεν τόγε νῦν καὶ δίδομεν νύξιν καὶ ἀφορμὴν πλειότεραν τοῖς δυναμένοις ἵνα ἐκμεταλλευθῶσι πλειότερον τὰ ἐν αὐταῖς ἀνεκτίμητα κειμήλια, ἅτινα εἰσέτι διαμένουσιν ἀλώβητα καὶ δὲν ἡδυνήθη νὰ καταστρέψῃ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

⁴ Ὅρα ἡμετέραν μελέτην περὶ τῶν προνομίων τοῦ Ὀρους Σινᾶ ἐν τῇ ἐφημ. Σταθίνου ἔτος Β'. ἀριθ. 97 καὶ αὐτὴς περὶ τῶν προνομίων τῶν Νήσων ἡμετ. μελέτην ἐν τῇ Φωνῇ τῆς Κύπρου, ἔτος Γ'. ἀριθ. 98—99.

⁵ Zenker Bibliotheca Orientalis· τόμος Α'. ἐν τῷ προλόγῳ XVIII-XXIII

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΟΥ

ΣΟΥΛΙΟΥ

Ὅμως αὐτῆ τοῦ Σουλίου ἦν ἡ τελευταία νίκη,
Ὁ λιμός δὲν ἐσεβάσθη τὴν ἰσχύν καὶ τὴν ἀνδρίαν.
Καὶ τὸ ὕδωρ εἶχε λείψει¹, κ' εἰς τοιαύτην δυστυχίαν
Τοὺς ἀμηχανοῦντας πένθος ἐκυρίευσεν καὶ φρίκη,
Καὶ στεγνὰ ἐκ δίψης χεῖλη
Καθικέτευον τὸν Πλάστην ἄνωθεν βροχὴν νὰ στείλῃ.

Ἀπὸ στόματος εἰς στόμα φήμη τότε φερομένη
Τὴν παράδοσιν τῆς χήρας λέγουσα διεξηπλοῦτο.
Ὁ γενναῖος πολεμάρχης Σαμουὴλ ἐναντιοῦτο,
Ἄλλ' ἐκραύγαζε κ' ἐβόα ἢ πληθὺς συσσωρευμένη,
Κ' ἐσπευδε ν' ἀναχωρήσῃ
Καὶ οὖν τῇ πατρίᾳ χώρα τόσας συμφορὰς ν' ἀφήσῃ.

Εἰς τὴν αἴτησιν ἐνδίδων τοῦ Τσαβέλλα τοῦ γενναίου
Ὁ Ἀληπασσᾶς προθύμως ὑπεσχέθη ἀμνηστίαν,
Κ' ἐπὶ ἄλλῃς χώρας πᾶσαν ἠγγυᾶτο εὐτυχίαν,
Καὶ δι' ὄρκου φρικτοτάτου τὴν συνθήκην ἐβεβαίωσεν,
Μὴ βραδύνων νὰ χαρίσῃ
Ὅσα δι' ἐπιορκίας ἐμελέτα ν' ἀνακτήσῃ.

Τέλος ἐφθασεν ἡ ὥρα ἢ πολὺδακρυς ἐκείνη
Ἀβοήθητοι καὶ πᾶσαν ἀπολέσαντες ἐλπίδα,
Ἐκλαιον οἱ μετανάσται τὴν πολὺκλαυστον πατρίδα.
Διεδίδοντο τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν οἱ θρήνοι,
Καὶ οὐδέποτε ἡμέρα
Εἰς τὸν οὐρανὸν ἐφάνη δι' αὐτοὺς θλιβερωτέρα.

Ἀνεχώρησαν σκοτία ἐπεχύθ' εἰς τὰ βουνά των
Ἱερεῖς, σταυρὸν κρατοῦντες, προηγοῦντο τεθλιμμένοι.
Παίδων καὶ γραιῶν ἢ Χαίδω εἰς τὸ μέσον ὠπλισμένη
Τῶν πενθούντων ἦτο θάρρος καὶ κρηπίς τῶν ἀδυνάτων,
Καὶ μακρὰν ἀποχωροῦντες
Ἐστρεφον ὀπίσω βλέμμα, πρὸς τὸ Σοῦλι θεωροῦντες.

Ἐρημον τὸ Σοῦλι πάντες ἀνεχώρησαν, πλὴν μόνον
Ὁ πιστός ἐν τῷ φρουρίῳ Σαμουὴλ εἰσέτι μένει
Καὶ περὶ αὐτὸν ὀλίγοι μαχηταὶ συνηθροισμένοι
Ὡμοσαν εἰς τὸν πατέρα τὸν ὑπάρχοντ' ἀπ' αἰώνων
Ἄπαντες νὰ τελευτήσουν,
Ἄλλ' οὐδέποτε τὴν χώραν τῆς γεννήσεως ν' ἀφήσουν.

Δις ἀνέτειλεν ὁ Φοῖβος καὶ αὐτοὶ ἀκόμ' ἀντεῖχον
Κατὰ ρεύματος βαρβάρων πάντοθεν ἐπερχομένου,
Καὶ ὀπίσω περιβόλου βαθμηδὸν κρημιζομένου
Εἰς τοὺς ἐφορμῶντας θρήνον καὶ φθορὰν πολλὴν παρεῖχον,
Ἄφοβοι πρὸ τοῦ ἀπίστου
Τόλμης θαύματα ποιοῦντες καὶ ἡρωϊσμοῦ μεγίστου.

Τέλος ὤρμησαν οἱ ἄλλοι καὶ λαμπροῦ τυχόντες τέλους
Ἄπαντες ὑπὸ τὰ ὄπλα ἔπεσον τῶν πολεμίων,
Ὁ δὲ Σαμουὴλ, ἐν μέσῳ διαμείνας ἐρειπίων,
Ἐβλεπε προσπετομένους οὐρανόθεν τοὺς ἀγγέλους
Καὶ μεθ' ἠδονῆς ἀφάτου
Περιέμενε τὴν ὥραν γαληναῖος τοῦ θανάτου.

1 Οἱ πολιορκοῦντες ἐπέτευχον νὰ κόψωσι τὴν μόνην πηγὴν, ἥτις ἔφερον ὕδωρ εἰς τοὺς Σουλιώτας.

Ἐπληροῖαζε τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν ἐν ἀταξία.
Τοὺς συνωθουμένους σάλπιξ πρὸς τὰ πρόσω προσεκάλη
Ἐφθασαν. Εἰς τὴν πυρίτην πῦρ ὁ Σαμουὴλ ἐμβάλλει
Τρομερὸς ἠκούσθη κρότος· φλόξ ὑψώθη τεραστία,
Καὶ σφοδρῶς ἡ γῆ ἐσειοσθη
Καὶ μετὰ τῶν ἐναντίων ὁ γενναῖος ἠφανίσθη.

Α.Λ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

Τὸ Σοῦλι, ποίημα τῆς εὐφραδοῦς Μούσης τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνοῦ, εἶναι ἔργον προγενεστέρων χρόνων, ἀλλ' ἄχρις ὥρας ἀδημοσίευστον, περιέχον 600 περίπου στίχους. Τὸ ἤδη δημοσιευόμενον ἀπόσπασμα, εἶναι τὸ τέλος τοῦ ὅλου ποιήματος.

ΜΗ ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝΤΑ ΖΗΛΟΝ

Κύριοί τε καὶ ὑπηρεταί, ὅλοι ἔχομεν βεβαίως ἐλαττώματα· καὶ εἰς πάντα καιρὸν ὑπῆρξαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀνθρώπων δοῦλοί τε καὶ δεσπότηαι ὑπερμέτρους ἔχοντες οἱ μὲν ἀξιώσεις, οἱ δὲ ἀπαιτήσεις. Ὁ Φίγαρος, τὸ κωμικὸν τοῦτο πρόσωπον, γενόμενον καὶ παρ' ἡμῶν σχεδὸν πασίγνωστον διὰ τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος τοῦ Κορρέως τῆς Σιβιλλίας, εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν πρὸς κύριόν τινα, παραπονούμενον ὅτι δὲν εὕρισκεν ὑπηρετὴν καλόν. — «Ἡ Ἐξοχότης Σας ἀπαιτεῖ τόσας ἀρετάς ἀπὸ ἓνα ὑπηρετῆν· ἀλλὰ συγχωρήσετε καὶ νὰ σὰς ἐρωτήσω γνωρίζετε πολλοὺς αὐθέντας ἀξιούς νὰ γίνουσι τοιοῦτοι ὑπηρεταί;» Τὸ βέλος εἶναι βεβαίως ὀξύτατον, ἀλλὰ μοὶ ἐνθυμίζει περιεργόν τι, τὸ ὁποῖον συνέβη πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν μόλις εἰς τινα φίλον μου.

Καίτοι ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, εἶχεν ὁ φίλος μου περὶ οὗ ὁ λόγος τὰς ιδιοτροπίας του καὶ αὐτὸς, καθὼς πλεῖστοι κατὰ πολλὰ ἄλλα ἐξαιρετοὶ ἄνθρωποι. Ἡ συνήθης αὐτοῦ μονομανία ἦτο, — πρᾶγμα ἄλλως τε τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ καὶ ὡς ἀρετὴ, — νὰ μετέρχεται, ὡς ἰσχυρὸς ὡμίλει, λακωνισμόν τινα σπαρακτικώτατον· νὰ ἐκφράζῃ τὰς ἰδέας του διὰ λόγων ὅσον τὸ δυνατόν βραχυτέρων. Οὕτως ἔπραττεν ὁ Τάκιτος, οὕτως ἤθελε νὰ πράττῃ καὶ ὁ φίλος μου, τὸν ὁποῖον δότε νὰ ὀνομάσω Ζ.

Εἶχεν ἀποβάσει πιστότατόν τινα καὶ κάλλιστον ὑπηρετὴν χωρικόν, διότι, ὁ ταλαίπωρος παῖς, ἐν τῇ ἀφελείᾳ του, καὶ ὅπως εὐχαριστῆ κατὰ πάντα τὸν κύριόν του, τὸν ἠρώτα περὶ πάντων λεπτομερῶς, πρὶν ἢ προβῆ εἰς ἐκτέλεισιν τῶν προσταγμάτων του.

Παραδείγματος χάριν ὁ Ζ. τὸν ἔλεγε, — Φέρε μου, Μανώλη, τὸ φόρεμά μου.

— Τὸ καινούργιόν σου φόρεμα, αὐθέντη, ἢ τὸ παλαιόν; ἢ τὸ ἄλλο, ὅπου τὸ ἔχεις μισότριβο;

— Τὴν βοδινὴν παγίδα ὅπου εἶπες νὰ σοῦ ψῆσω, εἰς τὴν σχάρα τὴν θέλεις, ἢ τηγανιτῆ; Θέλεις νὰ τῆς βάλω καὶ παξιμαδάκι; ἢ μὲ τὰ κρεμμυδάκια τὴν ἀγαπᾶς καλλίτερα;

Καὶ ὁ φίλος μου ἠγανάκτει· ἐφθειρε τὴν χολὴν του, ὅτι ἠναγκάζετο εἰς ὄλας τὰς λεπτομερεῖς ταύτας ἐρωτήσεις ν' ἀποκρίνεται. Ἐν συντόμῳ, βαρυνθεὶς, ἀπέβαλε τὸν Μανώλην.

Ὁ Κώστας παρουσιάσθη τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφωδιασμένος ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων συστάσεων.

— Ἄκουσε νὰ σὲ εἰπῶ, — πῶς σὲ λέν; ... Κώστα τὸν εἶπε. Ὁ λόγος εἶναι ἀσῆμι, ἢ σιωπῆ ὅμως εἶναι μάλαγμα. Προτιμῶ τὸ μάλαγμα παρὰ τὸ ἀσῆμι, καὶ τὴν σιωπὴν παρὰ τὸν λόγον.

Ὁ Κώστας ἤκουσε τὸ προοίμιον τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν ἐννοήσας, ἴστατο σιωπῶν ἐν τῇ ἀπορίᾳ του.

— Μ' ἐκατάλαβες; τὸν εἶπεν ὁ Ζ.

Ἐπάνω, κάτω, ἐκατάλαβα, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας· ἀλλὰ νὰ μ' ἔκαμνε τὴν χάριν ὁ αὐθέντης νὰ μοῦ ἐξηγοῦσε τὴν ἰδέα του καὶ μὲ κανένα παράδειγμα, θὰ ἦταν καλλίτερα.

— Ἴδου τί εἶναι, ὑπέλαβεν ὁ Ζ· θέλω τὸν ὑπηρετὴν νὰ μ' ἐννοῆ μόλις προφέροντα μισὸν τὸν λόγον. Παραδείγματος χάριν, ὅταν σὲ εἶπῶ τὸ πρῶν, — «Κώστα, θὰ ξυρισθῶ,» ἀμέσως πρέπει νὰ καταλαμβάνῃς ὅτι διὰ νὰ ξυρισθῆ ἓνας ἄνθρωπος, χρειάζεται νὰ ἔχῃ νερὸν ζεστὸν, τὸ σαποῦνι τὸ ἀρμόδιον, τὰ ξυράφια καλῶς ἀκονισμένα καὶ καθάρια, τὸ δερμάτι ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπαλύνεται ἡ κόψις τοῦ ξυραφιοῦ, ἓνα προσῶψι, ἴσως δὲ καὶ σκόνην ἀπὸ ὄρυζι, ἐπειδὴ αὐτὸ δροσίζει τὴν ἐπιδερμίδα ὅπως δὴποτε.

— Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας θὰ κυττάζω νὰ τὸ προβλέπω ὅ,τι καὶ ἂν ἦν' ἐκεῖνο.

— Ἡθέλησα νὰ σὲ εἶπῶ τὸ ξύρισμα, τάχα διὰ νὰ σὲ δώσω νὰ καταλάβῃς ἀπ' αὐτὸ καὶ διὰ πᾶν ἄλλο τῆς ὑπηρεσίας μου. Ὁ μισθός σου θὰ ἦναι καλὸς, ἀλλὰ θέλω νὰ μὲ μαντεύῃς. Ξεύρεις τί θὰ εἶπῃ νὰ μὲ μαντεύῃς;

— Μάλιστα.

— Αὐτὸ λοιπόν.

Ὁ Κώστας, φύσει ὀξυνοῦστατος, τρεῖς ἤδη μῆνας ἐφάνη μαντεύων θαυμασίως πᾶσαν ἐπιθυμίαν τοῦ κυρίου του· ὅτε, ἐσπέραν τινὰ, ὁ Ζ. ἀσθενήσας ἐκάλεσεν εἰς τὸν κοιτῶνά του διὰ τοῦ κῶδωνος τὸν ὑπηρετὴν, καὶ τὸν εἶπεν — Αἰσθάνομαι ὅτι πολὺ πάσχω. Ὑπάγε νὰ φέρῃς ἓνα ἱατρὸν τὸν ἱατρὸν Α.....

Καί τοι ὁ ἱατρὸς ἐκατοικεῖ εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μόνων βημάτων ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ Ζ., ὁ Κώστας, παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ συνήθειαν, ἐβράδυνε πολὺ· ὁ δὲ φίλος μου ἠδημόνει μὴ βλέπων αὐτὸν ἐπιστρέφοντα.

Τέλος πάντων, μετὰ τρίωρον ὑπομονήν, ὁ ὑπηρετὴς εἰσέρχεται ἀσθραίνων ὄλος καὶ κράζων ἀπὸ τῆς θύρας, — Ὅλα, αὐθέντη, τὰ ἐτοίμασα.

— Πῶς ὅλα! τί ὅλα! ἠρώτησεν ὁ Ζ. Τί ἐγίνες τόσας ὥρας, καὶ ἐγὼ ἐδῶ ἀπέθνηκα!

— Ἐχετε δίκαιο, αὐθέντη· ἀλλ' ἦταν καὶ πολλὰ, διὰ νὰ γίνουν ὅλα μέσα εἰς τρεῖς ὥρας. Ὅμως πιστεύω ὅτι ἐμάντευσα ὅλα σας τὰ θελήματα. Ἐπῆγα πρῶτον εἰς τὸν ἱατρὸν· δὲν ἦταν ἐκεῖ, καὶ παρήγγειλα νὰ τὸν στείλουν ἅμα ἤρχετο. Ἀπ' ἐκεῖ, ἐπέρασα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἶπα νὰ σᾶς φέρουν τὴν μετάδοσιν. Ὡσὸν πουλὶ ἐπέταξα εἰς τοῦ συμβολαιογράφου, διὰ νὰ ἔλθῃ χωρὶς ἀναβολήν. Εἰδοποίησα καὶ τὴν ἐπὶ τῶν κηδεῶν ἐπιτροπὴν διὰ τὰ δέοντα. Εἰς τὸν ξυλουργὸν ἐπεστάτησα μόνος μου νὰ γίνῃ τὸ ξυλοκράββατον εὐρύχωρον καὶ ἀναπαυτικόν· εἶχα ἰδέαν, ἐπάνω, κάτω, τοῦ ἀναστήματός σας. Ἡ σαββανῶτρια, ὅπου καὶ ἂν ἦναι, θὰ φανῇ. Μόνον μένει νὰ μὲ εἶπῃτε, εἰς ποῖαν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας θέλετε νὰ γίνουν τὰ νεκρώσιμα.

Πῶς ἤκουσε ταῦτα πάντα ὁ Ζ. καὶ τί ἀπεκρίθη εἰς τὸν Κώσταν, ἀγνοῶ· ἐνθυμοῦμαι ὅμως ὅτι, διηγούμενος αὐτὰ μίαν ἡμέραν εἰς τοὺς φίλους, ἐφαίνετο ἰαθεῖς, ὄχι μόνον ἐκ τῆς ἀσθενείας του ἐκείνης, ἥτις εὐτυχῶς δὲν ἦτο ἡ τελευταία, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λακωνισμοῦ του. Ὡστε τώρα ὁσάκις ἀλλάσσει ὑπηρετὴν, προσέχει νὰ συνιστᾷ εἰς αὐτὸν μόνον τὰ ἐξῆς· — Ἐπιμέλειαν, προσοχὴν, τιμιότητα· ἐτοιμότητα· ἀλλὰ, πρὸ πάντων, «μὴ υπερβάλλοντα ζῆλον».

Τὸ «μὴ υπερβάλλοντα ζῆλον» εἶναι ῥῆσις μεγάλου καὶ πολλοῦ ἀνδρός πολιτικοῦ τῆς Γαλλίας, τοῦ Ταλλεράνδου· οἱ δὲ προπάτορες ἡμῶν, ἔλεγον ἐπὶ τὸ καθολικώτερον, «μηδὲν ἄγαν».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἱστορικὰ Μελετήματα ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου ὁ Παλαμίδης 1884. Πίναξ τῶν περιεχομένων. Εἰσαγωγή, Τὰ πορίσματα τῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας καὶ οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος. Φοινίκες ἐν Ἀγίῳ Γεωργίῳ τῷ παρὰ τῇ Σαλαμῖνι. Ἡ ὑστεραία τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκης. Τρία ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Ἰνδικῶν τοῦ Κτησίου. Περὶ Δεξίππου καὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἐρουλῶν ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ περὶ κτίσεως τῆς Μονεμβασίας χρονικόν. Ἡ ὑπὸ τῶν Ἀράβων δευτέρα πολιορκία τῆς Κωνσταντιπόλεως καὶ Θεοδοσίος ὁ Γραμματικὸς. Περὶ τοῦ ἀνεκδότου χρονικοῦ τοῦ Λαομέδοντος Λακαπηνοῦ. Ἡ ἀποστασία καὶ ὁ θάνατος τοῦ Γεωργίου Μανιάκη. Ἡ παράδοσις τῶν Ἰωαννίνων. Τὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ ἡ περὶ Πελοποννήσου ἔκθεσις τοῦ Μαρίνου Μικιέλ. Συμπλήρωμα τῆς περὶ φοινίκων πραγματείας. Τιμᾶται δρ. 5

Ἡ Καταστροφή τοῦ Περθενώβου ὑπὸ τῶν Βενετῶν (1687) καὶ ἡ ἐρήμωσις τῶν Ἀθηνῶν (1688—1690) μετ' εἰκόνας καὶ τοπογραφικοῦ πίνακος τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ Κ. Ζησίου καθηγητοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ. Ἐν Ἀθήναις (μετατύπωσις ἐκ τῆς ἑβδομάδος) 1885.

Ἡ Χριστιανὴ Γυνὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἐξουσία. Λόγος ὑπὸ C. Wordsworth ἐπισκόπου Λιγκολνίου ἐν Ἀγγλίᾳ, μεταφρασθεὶς ὑπὸ Μπέσση Μάσωνος λίαν ἐπιτυχῶς Ἐν Ἀθήναις τύποις Ἀττικοῦ Μουσείου 1885.

Ἐνστάσις Γεωργίου Χ. Παχῦ καὶ Μάρκου Δ. Βότσαρη ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου ἐξελεγκτικοῦ Τμήματος τῆς Βουλῆς. Ἐν Ἀθήναις τύποις Ἀττικοῦ Μουσείου 1885.

Ἀγορεύσεις ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὰς τέσσαρας συνόδους τῆς 9' περιόδου καὶ λογοδοσία Ἀντωνίου Ζυγομαλά Βουλευτοῦ Ἀττικῆς. Ἐν Ἀθήναις τύποις Ἐγώσεως 1885.

Περὶ τοῦ Φιλέλληρος Νικολάου Σούτου. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀττικοῦ Μουσείου 1885.

Σοφοκλέους Ἀντιγόνη μετὰ κριτικῶν ὑπομνημάτων ὑπὸ Α. Π. Ἐν Ἀθήναις τύποις Ἀττικοῦ Μουσείου 1885, ἐκδοσις ἐκλεκτή.

Γαλλικὴ Χρηστομᾶθεια πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων τόμος Γ'. ἐκδοσις δευτέρα. Ἐκδότης Κ. Βίλμπεργ προσεχῶς ὁ Α'. Β'. καὶ Δ'. τόμος. Ἐν Ἀθήναις τύποις Ἀττικοῦ Μουσείου 1885.

Φυσικὴ Ἱστορία μετ' εἰκόνων ὑπὸ Α. Κυριακοπούλου καθηγητοῦ· ἐκδίδεται δαπάνῃ Α. Κωνσταντινίδου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Ἀττικοῦ Μουσείου 1885.

Τὰ πάθη τῶν ὀφθαλμῶν ὀγκώδης τόμος μετὰ πολλῶν εἰκόνων ἐκ 35 τυπογραφικῶν φύλλων ἐκδιδόμενος προσεχῶς ὑπὸ Π. Πατρικίου ὑφηγητοῦ. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀττικοῦ Μουσείου 1885.

ΣΚΕΨΕΙΣ

● Μόνον τὰ παιδιά καὶ οἱ μωροὶ φαντάζονται ὅτι οὐδέποτε ἐκμετροῦνται εἴκοσι ἔτη καὶ εἴκοσι ἀργύρια.

● Ὁ πορευόμενος εἰς εὐρεσιν δανείου πορεύεται εἰς ζήτησιν πικριῶν.

● Ἡ ὑπερηφάνια προαριστᾷ μετὰ τῆς ἀφθονίας, γευματίζει μετὰ τῆς πτωχείας, καὶ δειπνεῖ μετὰ τοῦ αἰσχους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΤΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Ι. Τ. Κυδωνίας ἀπεστάλησαν. Δ. Δ. Βουκουρέστιον. Ν. Κ. Π. Ὀδησὸν ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας. Α. Κ. Κέρκυρα ἀπεστάλησαν. Σ. Ζ. Κέρκυραν. Θ. Δ. Σμύρνης ὁμοίως, Σ. Σ. Χιον ὁμοίως.